

Pedagogija slobodnog vremena i skautizam

Štefanek, Valnea

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:906671>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet u Rijeci

Pedagogija slobodnog vremena i skautizam

-završni rad-

Ime i prezime studenta: Valnea Štefanek

JMBG: 1604993325038

Studij: Sveučilišni preddiplomski jednopredmetni studij pedagogije

Ime i prezime mentora: dr. sc. Jasminka Ledić, red. prof.

Rijeka, 6. rujan 2017.

Sadržaj

---

1. Uvod.....	3
2. Teorijska razrada teme.....	4
2.1. Slobodno vrijeme.....	4
2.1.1. Kratki pregled povijesti slobodnog vremena.....	6
2.1.2. Pedagogija slobodnog vremena.....	9
2.1.3. Suvremeni pogled na slobodno vrijeme.....	11
2.2. Skautizam.....	14
2.2.1. Kratki pregled povijesti skautizma.....	19
2.2.2. Skautizam danas.....	21
3. Predmet istraživanja	22
4. Metodologija.....	23
5. Rezultati istraživanja.....	25
5.1. Iskustvo sudionika istraživanja.....	25
5.2. Utjecaj na osobni i profesionalni razvoj sudionika istraživanja.....	26
5.3. Utjecaj izviđača na zajednicu.....	27
5.4. Eventualne promjene u izviđačkoj organizaciji.....	29
5.5. Zašto bismo trebali biti dio skautske organizacije.....	29
6. Zaključak.....	32
Sažetak.....	33
Prilozi.....	35
Literatura	39

1. Uvod

Fenomen slobodnog vremena sve više postaje interesno područje istraživanja različitih znanosti. Slobodno vrijeme, kao vrijeme provedeno izvan školskih i fakultetskih obaveza te rada, bitan je dio razvoja ličnosti pojedinca. Unutar širokog spektra mogućeg izbora aktivnosti, postavlja se pitanje kako kvalitetno iskoristiti slobodno vrijeme. Pedagogija slobodnog vremena bavi se ovom tematikom što je relevantno za ovo vrijeme modernizacije i brzog razvoja tehnologije. „U današnjem svijetu hiperindustrializacije, ekstremne informatizacije i globalizacije, slobodno vrijeme i dalje se smatra aktualnom društvenom pojavom.“ (Badrić, Sporiš i Krističević, 2015). Iz tog razloga, ovaj rad bavi se skautizmom kao jednom od mogućih aktivnosti za ispunjavanje slobodnog vremena, a odgojno-obrazovne je naravi. Skautizam ili izviđaštvo rasprostranjen je po cijelom svijetu te okuplja velik broj djece i mladih, ali i odraslih, u organizaciji pod nazivom *World Organization Of Scout Movement*.

Cilj ovoga rada je uputiti na dobrobit koju donosi sudjelovanje i volontiranje u izviđačkoj organizaciji te uvidjeti eventualne promjene u izviđačkom svijetu i to proučavanjem literature te provođenjem intervjua sa djecom i odraslima koji su ujedno i članovi izviđačke organizacije.

2. Teorijska razrada teme

2.1. Slobodno vrijeme

Slobodno vrijeme je vrlo bitan fenomen proučavanja u današnjem vremenu. „Za razliku od prošlosti, kada se na slobodno vrijeme gledalo kao na „rasipanje vremena“, nasuprot tradicijski i etički vrjednijem radu, danas se situacija mijenja. Slobodno vrijeme i rad se gledaju kao jednakovrijedne socijalne i životne vrijednosti.“ (Jagić, 2005). Slobodno vrijeme pojedincu daje prostar za razvijanje ličnosti i to kroz aktivnosti koje samostalno bira.

„Vrijeme zna teći sporo ili letjeti kao strijela ili biti »taman na vrijeme«. Čovjek može imati vremena, čak i na pretek, ili nemati vremena. Može raspolagati ili ne raspolagati vremenom. Može gospodariti vremenom. No, i vrijeme može gospodariti njime.“ (Perović, 2009). Pojam *vrijeme* teško je odrediti no prema Polić i Polić (2009) „...dok se fizikalno vrijeme doživljava kao neprekinuti slijed jednolikih promjena koje se jednostavno *zbivaju*, dotle se povijesno vrijeme doživljava kao slijed *dogadaja* koji narušavaju jednoličnost svakodnevice.“. Sloboda kao takva, također ima neko svoje određenje, pa prema Polić i Polić (2009) „Sloboda se stoga može dokazati tek djelatno, jer se često puta smije ono što se ne može, ili se pak može, dakle i čini, ono što se ne smije. U tom smislu tek je *stvaralaštvo* neposredni dokaz čovjekove slobode, jer upravo njime on uspostavlja jedan novi svijet. Dakako sloboda, i samo ona, pretpostavlja i mogućnost samoporicanja, što znači da svaki slobodan čin ne mora biti i *slobodonosan* (onaj koji do-nosi slobodu), pa stoga sloboda sa sobom povlači i odgovornost.“. Povezivanjem pojma vremena i slobode dolazimo do pojma slobodno vrijeme. Autori različito definiraju pojam slobodnog vremena. Prema Polić i Polić (2009) „»slobodno vrijeme« može biti samo čovjekovo vrijeme slobode ili zbivanje ljudske slobode, tj. čovjekovo samozakonito i samosvojno življenje. Pa ako je »slobodno vrijeme« zapravo vrijeme slobode, onda je to, s jedne strane, vrijeme *slobodno od* čega, kao što je i, s druge strane, vrijeme *slobodno za* što. Slobodno od čega i za što? Općenito uzevši moglo bi se reći: *od* bilo kakve prisile i *za* stvaralaštvo.“. Prema Badrić, Sporiš i Krističević (2015) „Pojam slobodnog vremena može se definirati kao onaj dio ukupnog vremena čovjeka raspoloživ za čovjekove osobne potrebe koje nisu uvjetovane biološkim ili socijalnim obvezama. Slobodno vrijeme je skup aktivnosti kojima se po svojoj volji pojedinac može u potpunosti predati, bilo to kada se odmara ili zabavlja, bilo da povećava nivo svoje obaviještenosti ili svoje obrazovanje, bilo da se dobrovoljno društveno angažira ili da ostvaruje svoju slobodnu stvaralačku sposobnost nakon što se oslobodi svojih profesionalnih,

obiteljskih i društvenih obveza“. Slobodno vrijeme može se naći između pojmova besposlice i dokolice. Dok je besposlica „neosmišljeno slobodno vrijeme, dangubljenje“ (Anić, 1991, prema Polić i Polić, 2009), dokolica je pojam potpune suprotnosti. Dokolica je vrijeme koje je slobodno od rada, ali je kvalitetno i korisno iskorišteno. „...vrijeme u kojem se otvaraju mogućnosti samodjelatnog ostvarenja.“ (Polić i Polić, 2009). Prema tome uviđamo razliku shvaćanja slobodnog vremena kao besposlicu i kao dokolicu. Dakle, „...ako je slobodno vrijeme zapravo vrijeme *slobode*, a najbolji su izraz slobode upravo igra i stvaralaštvo, onda je bit slobodnog vremena dosegnuta tek u dokolici i tek je dokolica pravo slobodno vrijeme, dok je to besposlica tek uvjetno. Jer ako ne postoje objektivne i subjektivne pretpostavke da se besposlica ispuni bitno ljudskim i oljuđujućim sadržajem, nego ostaje tek na razini besmislenog *nerada*, ‘ubijanja vremena’, ili čak potrošačke izmanipuliranosti, ona nije vrijeme mogućnosti i slobode, već naprotiv vrijeme nemogućnosti i neslobode, tj. neslobodno vrijeme“ (Polić, 2001, prema Polić, 2003).

U razmatranju kulture i organiziranih aktivnosti koje na nju utječu, Papak, Vidulin-Orbanić i Rončević (2012) smatraju da djeca „uključivanjem u kulturne aktivnosti ustanova u kulturi...stječu nova znanja, razvijaju svoja umijeća i sposobnosti unutar svog slobodnog vremena, što zapravo predstavlja kvalitetu ljudskog življenja.“. Vrlo je značajno poticati kulturni razvoj kod djece i „U pogledu organiziranja djece nužno je osim sposobnosti, poticati razvoj međusobnih demokratskih odnosa, emancipaciju, toleranciju, ali i kritičnost.“ (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010: 236, prema Papak, Vidulin-Orbanić i Rončević, 2012). U tom segmentu spominje se likovna kultura te njezina interdiscipliniranost koja „omogućuje osposobljavanje djece za mnoge životne uloge značajne u 21. stoljeću, kao što su: komunikacijske, informacijske sposobnosti, društvene vještine, poduzetništvo, tehničkotehnološka kultura, prirodno-istraživačka i znanstvena pismenost te mnoge druge.“ (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010, 235, prema Papak, Vidulin-Orbanić i Rončević, 2012). Dakle, ispunjavanje slobodnog vremena kulturnim sadržajem ima velik utjecaj na razvoj pojedinca. Slobodno vrijeme možemo dovesti u korelaciju sa kulturom jer „Kultura je istovremeno i čovjekovo nastojanje da se razvija i uljudi, socijalizira i personalizira svoje urođene sposobnosti, pa je ona rezultanta uzajamnog povezanoga individualnog i društvenog stvaralaštva odnosno cjelina duhovnih i materijalnih dostignuća.“ (Papak, Vidulin-Orbanić i Rončević, 2012).

Slobodno vrijeme je predmet interesa mnogih znanstvenih disciplina koje se bave čovjekom. Nekad je slobodno vrijeme slovalo kao privilegija onih moćnih i bogatijih dok se u

današnje vrijeme u potpunosti mijenja takvo poimanje slobodnog vremena. Slobodno vrijeme je svačije pravo. Između ostalog, promatrajući zakone o radu i određenom broju sati koje smije biti odrađeno u tjednu ili mjesecu, možemo lako zaključiti da slobodno vrijeme, ako ga promatramo kao vrijeme slobodno od rada ili školskih i fakultetskih obaveza, u životu čovjeka, sve više povećava što iziskuje kvalitetan sadržaj aktivnosti za njegovo ispunjavanje. „Slobodno vrijeme je jedna od odrednica ljudskog razvoja i može se definirati kao vrijeme koje pojedinac ima na raspolaganju bez ikakve obaveze i kao prilika za ljudsku slobodu i osobni razvoj.“ (Miholić, Hraski, Juranić, 2016). Promatranjem fenomena slobodnog vremena mogu se donositi novi zaključci i proučiti načini koji bi slobodno vrijeme pretvorili u vrijeme koje nije ispunjeno beskorisnim radom ili štoviše neradom te pukim ljenčarenjem. „Mladi su sve manje organizatori zabave i slobodnog vremena, a sve više konzumenti sadržaja koje nudi visoko profesionalna mašinerija (zabava, koncerti, utakmice, spektakli i sl.). Konzumenti postaju pasivni auditorij, nepripremljeni za aktivno provođenje slobodnog vremena. Umjesto iskazivanja njihove kreativnosti i aktivnog sudjelovanja, reklamna potrošačka industrija natječe se u sadržajima gdje su mladi pasivni sudionici i često samo promatrači.“ (Mlinarević i Gajger, 2010). Kao što autori i same primjećuju, problem je u odabiru iskorištavanja slobodnog vremena kao čisto konzumiranje ponuđenih sadržaja, umjesto osobnog stvaralaštva i organizacije. Kako se ne bismo osvrnuli samo na mladu populaciju, kod odraslih i osoba treće životne dobi, također je značajno slobodno vrijeme i njegovo iskorištavanje. Vidić i Ovsenik (2013) pišu o osobama treće životne dobi i što slobodno vrijeme znači za njih: „Glavna briga je osjećaj osobne i društvene integracije, identitete i osjećaj sklada sa svijetom oko njih. U ovoj fazi, uzorci slobodnog vremena variraju zavisi o raznim čimbenicima kao što su zdravlje i dohodak. Ipak možemo primjetiti da se u slobodno vrijeme više fokusiraju na dom i unučad koji postaju središte njihovog slobodnog vremena.“

2.1.1. Kratki pregled povijesti slobodnog vremena

Svijest o slobodnom vremenu seže u daleku Grčku. „Poklanjali su ga, općenito uzevši, ravnomjerno i tjelesnom odgoju i sportu, i obrazovanju i kulturi, i javnoj djelatnosti i privatnim hobijima. Pri tome nisu isticali prioritet ovoga ili onoga, nego su težili za ravnomjernošću i harmonijom, i svaku od tih izvanrednih aktivnosti smatrali su nedjeljivim aspektom svog života“ (Zamarovsky, 1978: 368, prema Polić, 2003).

Nekada su ljudi drugačije shvaćali slobodno vrijeme no ono se „javlja s pojavom civilizacije.“ (Vukić, 2013). Slobodno vrijeme je kroz povijest prošlo nekoliko faza: dominaciju slobodnog vremena bez pojma i prakse rada u izrazima primitivnih kultura; neograničeno i nedefinirano radno i slobodno vrijeme; prevlast radnog nad slobodnim vremenom; skraćenje radnog i stalno povećanje slobodnog vremena. (Previšić, 2000: 405, prema Vukić, 2013). U početku, slobodno vrijeme bila je privilegija bogatih i moćnih građana. Postojanje slobodnog vremena poznato je još od antičkih vremena. “U povijesti ljudskog društva imalo je izrazit klasno-staleški karakter, jer je kao privilegij pripadalo isključivo vladajućoj klasi i višim staležima.” (Vukić, 2013). Rimljani su imali svoje načine iskorištavanja slobodnog vremena. “Stari Rimljani svoje slobodno vrijeme provodili su na javnim mjestima, poput foruma, amfiteatara, stadiona, knjižnica, termi s kupalištima gdje su upražnjavali kulturne, umjetničke, sportske i zabavne sadržaje“ (Vukasović, 2001, prema Vukić, 2013).

Nakon toga, treba spomenuti feudalno društvo u kojem se nije nešto previše promjenilo. „Slobodno vrijeme nedjeljom, uglavnom se koristilo se za tjelesni odmor i molitvu, i na rijetkim masovnim okupljanjima, poput karnevala. Ipak pripadnici plemstva i svećenstva, raspolagali su velikim dijelom slobodnog vremena koje su koristili za organizaciju i upražnjavanje zabavnih sadržaja namijenjenih samo "odabranima". (Vukić, 2103).

U razdoblju humanizma i renesanse, slobodno vrijeme dobiva drugačiju dimenziju, ali je i dalje privilegija povlaštenih. “Renesansa je "zlatno doba dokolice", koje se ponovno odnosi samo na plemstvo. Uvođenjem manufakturne proizvodnje, kult rada koje su proklamirale kršćanske vjerske zajednice, preuzima vladajuća elita koristeći ga kao pokretačku snagu kapitalističke proizvodnje” (Vukić, 2013). Naravno, industrijalizacijom društva povećala se količina slobodnog vremena u životu čovjeka. "neprijeporno je da je slobodno vrijeme društveni fenomen koji je nastao u industrijskoj civilizaciji, kada dolazi do masovnog zapošljavanja, te strogog razgraničavanja radnog i neradnog vremena, postupnog skraćivanja radnog vremena i povećanja slobodnog vremena i materijalnog bogatstva". (Ilišin, 1999: 144, prema Vukić, 2013). Slojevi se polako izjednačuju, a radno vrijeme smanjuje pa slobodno vrijeme počinje dobivati na važnosti.

Više slobodnog vremena iziskivalo je i proučavanje tog fenomena. “Prva empirijska istraživanja slobodnog vremena u Europi i Americi počela su tek 20-ih i 30-ih godina prošlog stoljeća” (Martinić, 1977, prema Vukić, 2013).

Kasnije, autor Igor Duda u dijelu *U potrazi za blagostanjem* piše o slobodnom vremenu, odnosno dokolici kao važnom čimbeniku stvaranja potrošačkog društva. Prema autoru, 60-ih godina stvoreno je jako potrošačko društvo, kako u zapadnim zemljama, tako i u ondašnjoj Jugoslaviji koja je tih godina bila zemlja blagostanja. „...inozemni je turizam u Hrvatskoj bio i pokretač razvoja i jaka potpora stvaranja domaćega potrošačkog društva...pedesete i šezdesete bile su razdoblje dotad neviđenog zamaha u Hrvatskoj i vrijeme stvaranja osnova slike hrvatskoga društva kakvo je bilo sljedećih desetljeća. Započele su revolucijom slobodnog vremena, najprije administrativnom pa stvarnom, a nastavile se pravom potrošačkom revolucijom koja nije postigla svoj mogući vrhunac, ali se svakako dogodila.“ (Duda, 2005: 146).

Potreban je bio dugi niz godina da se ozbiljno shvati proučavanje slobodnog vremena kao bitnog segmenta razvoja pojedinca, odnosno kao prvi oblik samostalnosti mlade osobe u kojem gradi svoj karakter. U današnje vrijeme, važnost tog fenomena je dobro uočena i proučavana, stoga postoji velik broj istraživanja. Istraživanje Mlinarević, Miliša i Proroković (2007) o slobodnom vremenu mladih u procesima modernizacije (usporedba Zadra i slavonskih gradova), istraživanje Stjepana Kovačevića (2007) o povezanosti slobodnog vremena i računalnih igrica, rad Stjepana Jagića (2008) o interkulturalizmu i turizmu u vidu nove dimenzije slobodnog vremena, istraživanje Pešorda (2007) o kurikulumu povijesti i slobodnom vremenu, istraživanje Đuranović i Opić (2016) o aktivnosti učenika u slobodnom vremenu Sisačko - moslavačkoj županiji i još mnoga druga. Dakako, i dalje je potrebno razmatrati ovaj problem jer svijet napreduje velikom brzinom te je potrebno uvijek biti u koraku s vremenom i proučavati aktualne fenomene. Aktivnosti koje se provode u slobodno vrijeme nisu samo zadaća škole u smislu izvannastavnih aktivnosti, već i svih organizacija koje se bave odgojno-obrazovnim radom. U tom segmentu možemo spomenuti sportske organizacije, plesne, umjetničke, izviđačke i razne druge. Zaključno, slobodno vrijeme je bitan dio razvoja mladih ljudi i zato treba biti vrlo oprezan kod odgoja i obrazovanja za slobodno vrijeme, kao i od strane škole, tako i od strane roditelja i organizacija koje se bave s djecom i mladima te na kraju krajeva države i društva kao izvora ponuđenih sadržaja za mlade. Svi snosimo jednaku odgovornost za razvoj budućih naraštaja.

2.1.2. Pedagogija slobodnog vremena

Fenomenom slobodnog vremena bavile su se i bave se razne znanosti s različitih gledišta. Prije svega bitno je spomenuti sociologiju slobodnog vremena. Rasprava o slobodnom vremenu počinje sa rađanjem industrijskog društva. Prema tome, „Slobodno vreme van rada omogućuje da se prevaziđe antinomija aktualnog rada i dokolice (loisir) u pogledu realizacije totalnog čoveka“ (Todorović, 1978: 5).

Pedagogija slobodnog vremena je područje pedagoške znanosti koje se bavi odgojem u slobodnom vremenu te je kao takva iznimno važna jer „...uključuje osmišljavanje, kreiranje, poticanje i slobodan izbor aktivnosti kojima ćemo se baviti u slobodno vrijeme.“ (Pešorda, 2007). Pedagogija slobodnog vremena odnosi na se na odgojno-obrazovnu aktivnost u kreiranju kvalitetnog slobodnog vremena, na to utječu nastavnici i drugi djelatnici škole. Dakle, i kurikulum treba biti kreiran da uključuje odgoj i obrazovanje za slobodno vrijeme. „Razvoj kulture provođenja slobodnog vremena kod učenika prvenstveno potiču roditelji, no ipak uloga nastavnika, škole i kurikuluma – svjesna (intencionalna) ili nesvjesna – može biti presudna, praktično usmjeravajuća, skrivena ili otvorena.“ (Pešorda, 2007).

„Pedagogija slobodnog vremena javlja se kao posebna pedagoška disciplina tek u 20. stoljeću i to pod utjecajem novih tehnologija koje su značajno skratile manuelni ljudski rad i povećale fond slobodnog vremena.“ (Plenković, 1997: 5). Ona se bavi „svim vrstama djelatnosti koje čovjek slobodno bira i provodi u svome slobodnom vremenu (tj. kada ne radi ili ne ide u školu). Prema tome pedagogija slobodnog vremena obuhvaća sve djelatnosti ljudi izvan rada u profesiji i, kad je riječ o učenicima, izvan škole.“ (Plenković, 1997: 9). Svako znanstveno područje, tako i pedagogija slobodnog vremena, ima svoju zadaću. Prema Plenković zadaća pedagogije slobodnog vremena je da potiče na: „teorijsko proučavanje i istraživanje pedagoške strane cjelokupnog područja slobodnog vremena; ispitivanje utjecaja pojedinih aktivnosti slobodnog vremena na ponašanje i razvoj osobnosti; analizu slobodnog vremena kao čimbenika odgoja u funkciji kulturnog i čovjeka dostojnog korištenja slobodnog vremena na temelju odgovarajućih znanstvenih spoznaja; pronalaženje, utvrđivanje i tumačenje specifičnih načela i metoda korištenja aktivnosti slobodnog vremena; sustavni znanstveno-istraživački rad na području slobodnog vremena...“ (1997: 38-39). Također, pedagogija slobodnog vremena sadrži pet temeljnih podsustavnih cjelina, a to su po uzoru na pentanomijski sustav, prema Plenković:

- dolazišni ili ciljni podsustav - ideal, ciljevi, zadaće i sadržaji odgoja koji su inputi u odgojnoj komunikaciji
- psihostruktura odgajanja – osobni kapacitet, sposobnosti i ritam učenja i radnih/stvaralačkih djelatnosti
- katalitički, komunikacijski odgojni podsustav – komunikacijska kompetencija, odgojna tehnologija koja upućuje na najbolji način razgovora s učenicima i posreduje znanja te pomaže pri eventualnim neuspjesima
- polje socijalne organizacije učenja radi pospešivanja razvojnih sposobnosti svakog učenika – izgradnja novog tipa škole
- sposobnost osvrta na uspjeh – stalno mjerenje i procjenjivanje u kojoj se mjeri odgojno-komunikacijskim procesom ostvaruju zacrtani ciljevi i zadaće (1997: 42-43)

Pedagogija slobodnog vremena je interdisciplinarno područje pedagogijske znanosti što znači da je povezana sa ostalim znanostima i to s filozofijom, antropologijom, psihologijom, komunikologijom, sociologijom itd. Potrebno je dobiti uvid u druge znanosti kako bi mogli shvatiti potrebe pedagogije slobodnog vremena, odnosno kako bi mogli proučavati odgoj u slobodno vremenu iz drugih aspekata, a isto tako kako bi mogli djelovati imajući u vidu širu sliku cjelokupnog fenomena slobodnog vremena. Za bolje razumijevanje fenomena potrebno je spomenuti načela odgojnog rada u pedagogiji slobodnog vremena. Prije toga, što su načela? Prema Plenković „Načela su osnovni kriteriji promatranja, organiziranja i ostvarivanja teorijskog osmišljavanja i praktične primjene različitih modela slobodnog vremena. Ona su temeljni zahtjevi, polazna osnova, osnovna pravila ponašanja i djelovanja prema kojima se u životu organizira i ostvaruje slobodno vrijeme.“ (1997: 67). Dakle, načela koja se primjenjuju u korištenju slobodnog vremena su:

- NAČELO SLOBODE – slobodni izbor aktivnosti svakog sudionika prema njegovim potrebama, interesima i mogućnostima
- NAČELO SMISLENOSTI – ostvarivanje slobodnog vremena kao odmora, zabave, razonode, razvijanja osobnosti, stvaralaštva,...
- NAČELO INDIVIDUALNOSTI – slobodni izbor i suglasje sa željama, sklonostima, interesima, zanimanjima, sposobnostima, mogućnostima i potrebama sudionika aktivnosti u slobodnom vremenu
- NAČELO RAZNOVRSNOSTI – korištenje različitih mogućnosti slobodnog vremena na svim područjima ljudske djelatnosti

- NAČELO ORGANIZIRANOSTI – normativna aktivnost, odnosno opća i konkretna organizacija slobodnog vremena
- NAČELO AMATERIZMA – osobno zadovoljstvo, radost sudjelovanja i postignuća kod svake osobe
- NAČELO PRIMJERENOSTI – briga o mogućnostima i sposobnostima svakog sudionika prema spolu, dobi, stupnju psihofizičkog razvoja osobe (Plenković, 1997: 66-69)

Važno je naglasiti da nije bitno samo biti dobro upoznat sa načelima već je bitno znati kako se voditi njima u organizaciji i provođenju slobodnih aktivnosti i konkretnoj praksi unutar njih.

Na kraju, vrlo važan dio, ako ne i najvažniji, slobodno vrijeme će biti kvalitetno osmišljeno ako ga vodi obrazovana i educirana osoba voljna raditi taj posao. Odgajatelj, učitelj, profesor, pedagog, ravnatelj, trener nogometa ili vođa družine u izviđačkoj organizaciji, radio to profesionalno ili kao hobi, mora biti spreman stvoriti uvjete, sadržaj, materijale, aktivnosti itd. kako bi slobodno vrijeme bilo iskorišteno na kvalitetan način. Mnogo toga ovisi o nositelju aktivnosti slobodnog vremena. Kvalitetan vođa i organizator slobodnih aktivnosti i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena je „moderni odgajatelj kao komunikator, animator, terapeut, organizator, akcelerator, demokratski strateg, inicijator i invigilator.“ (Plenković, 1997: 84). Odgojni uzori vrlo su bitni u odgoju i obrazovanju djece općenito pa tako i u slobodnim aktivnostima, zato voditelj aktivnosti, kao što je Plenković spomenuo modernog odgajatelja, prema Pranjiću treba biti po uzoru na odgajatelja kao osobu koja „...govori savjesti, najintimnijem dijelu čovjekove nutrine i potiče je na osobnu odluku...“ (2001: 261) i djeluje „...u sklopu ljudske slobode koja je poronula u bit, koja je uvjerenja i koja iz tog uvjerenja želi djelovati.“ (Pranjić, 2001: 261) .

2.1.3. Suvremeni pogled na slobodno vrijeme

Razumijevanje slobodnog vremena i suvremenog pogleda na taj fenomen, može se promatrati u svjetlu rezultata znanstvenih istraživanja.

„U životu suvremenog čovjeka, slobodno vrijeme ima vitalne funkcije kojima se može procjenjivati kvaliteta i zadovoljstvo životom ljudi neovisno o njihovoj dobi. Područje slobodnog vremena mladih situira se sadržajnom dimenzijom provođenja slobodnog vremena koja određuje njihov prepoznatljiv životni stil, a uporište je u istraživanjima koja pokazuju da

aktivno i smisleno provođenje slobodnovremenskih aktivnosti pridonosi razvoju ličnosti u sklopu njihove nove pozicioniranosti u suvremenom društvu.“ (Mlinarević, Proroković i Miliša, 2007). Spomenuti autori proveli su istraživanje u Osijeku i Zadru na temu *Slobodno vrijeme mladih – sadržaji i provođenje*. Cilj istraživanja bio je utvrditi kojim aktivnostima se mladi (srednjoškolci i studenti) bave u slobodno vrijeme, koliko su time zadovoljni i kakva je njihova vrijednosna orijentacija prema obrazovanju i radu. (Mlinarević, Proroković i Miliša, 2007). Prikazani rezultati apeliraju na to da se mladi čiji su roditelji na višem stupnju obrazovanja, češće sudjeluju u aktivnostima u području kulture u slobodnom vremenu. Ispitanici ruralnog područja češće podliježu zabavi i razonodi u slobodno vrijeme, ali su i više usmjereni tradicionalnim i obiteljskim vrijednostima. Srednjoškolci su skloniji iskorištavanju slobodnog vremena u kafićima, bistroima i sl. od studenata, no nema veće razlike. Prema tome, autori zaključuju da mladi iznimno nekvalitetno provode slobodno vrijeme. (Mlinarević, Proroković i Miliša 2007).

Skupina autora, Brkljačić, Kaliterna Lipovčan i Tadić (2011), provela je istraživanje povezanosti osjećaja sreće i nekih aspekata provođenja slobodnog vremena. Cilj njihova istraživanja bio je „ispitati koliko slobodnog vremena studenti imaju, koliko su njime zadovoljni, kako ga provode i koliki stupanj kontrole imaju nad time kako provode slobodno vrijeme, te povezanost svih ovih varijabli s osjećajem sreće.“ (Brkljačić, Tadić i Lipovčan, 2011). Provođenje slobodnog vremena na aktivnostima koje pojedincu pružaju zadovoljstvo mogu pospješiti i njegov rad na fakultetu, školi ili poslu. Zato je ovo istraživanje vrlo zanimljivo i aktualno. Ispitanici ovog istraživanja su studenti FER-a i studenti Hrvatskih studija. Rezultati su prikazali da studenti imaju otprilike 33 sata slobodno tjedno s čime nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni. Kontrola nad slobodnim vremenom pokazala se umjerenom. Najviše slobodnog vremena studenti provode kod kuće, a zatim i na drugim zatvorenim mjestima te najveću količinu vremena troše na socijalne kontakte, a nakon toga i opuštanje uz medije. Autori zaključuju „da mladi slobodno vrijeme mahom provode u zabavnim i opuštajućim aktivnostima.“ (Brkljačić, Tadić i Lipovčan, 2011). Drugi dio istraživanja, povezanost kontrole nad slobodnim vremenom sa osjećajem sreće, daje rezultate da studenti koji imaju veću kontrolu nad slobodnim vremenom su i njime zadovoljniji. Studenti koji su sretniji imaju veću kontrolu nad slobodnim vremenom te se češće bave aktivnostima kao što su odlasci u kino, religijske i sportske sktivnosti. Zanimljivo u ovom istraživanju je da oni studenti koji su u vezi s partnerom neznatno manje vremena provode u drugim aktivnostima od onih koji nemaju partnera. Studentima se postavilo, također i, pitanje u kojim bi

aktivnostima više sudjelovali da imaju više vremena, a to je rezultiralo time da bi više vremena potrošili na aktivnosti tipa vježbanje, humanitarni rad, sportske aktivnosti i sl., a iste te su vrlo slabo zastupljene od npr. druženja s prijateljima, gledanja televizije i dr. kao aktivnosti trenutnog provođenja slobodnog vremena. Ovime možemo uvidjeti da mladi svoje vrijeme ne iskorištavaju za stvaralaštvo i osobni razvoj što je zabrinjavajuće.

Analizirajući istraživanja os slobodnom vremenu Bouillet (2008) navodi da se autori „uglavnom slažu da bi slobodno vrijeme trebalo omogućiti različite vidove zadovoljavanja potreba kroz individualni ili timski rad. Sami mladi, k tome, od slobodnoga vremena očekuju da im osigura zabavu, druženje, učenje novih vještina, te priliku da budu aktivni u životu svoje lokalne zajednice.“ Dejana Bouillet provodi istraživanje *Slobodno vrijeme zagrebačkih studenata: prilika za hedonizam ili samoostvarenje*. Ciljevi istraživanja su: stjecanje uvida u specifičnosti slobodnoga vremena studenata Sveučilišta u Zagrebu; spoznavanje njihova odnosa prema konzumiranju sredstava ovisnosti; analiza moguće povezanosti slobodnoga vremena i konzumiranja sredstava ovisnosti. (Bouillet, 2008). Najviše studenata željelo bi više vremena provesti u društvu s prijateljima i opuštajući se. Također, veliki udio studenta smatra da postoji nesklad između realnog i idealnog slobodnog vremena. Studenti medicine, zdravstva, biotehničkih i humanističkih znanosti najmanje su zadovoljni s tim neskladom i kod njih su najčešće zastupljene opuštajuće aktivnosti u slobodnom vremenu. Što se tiče ovisnosti, istraživanje nije dalo značajne rezultate zbog razlike u mišljenjima ispitanika, osim da „oni koji u sredstva ovisnosti svrstavaju alkohol, duhan, kavu i druge legalne supstance procjenjuju da je konzumiranje široko rasprostranjeno, dok oni koji u sredstva ovisnosti ubrajaju samo ilegalne supstance smatraju da o tome ne mogu suditi...“ (Bouillet, 2008). Također, sredstvima ovisnosti skloniji su studenti biotehničkih i društvenih znanosti. Dio ispitanika smatra da se za sredstvima ovisnosti poseže radi opuštanja, nemogućnosti rješavanja problema ili zbog društva u izlascima. Istraživanje je dovelo do rezultata da studenti nekvalitetno provode slobodno vrijeme, odnosno najviše se radi o opuštanju i druženju s prijateljima, premalo je spomenuto bavljenje aktivnostima kulturnog sadržaja. „Dobiveni rezultati takva očekivanja nisu potvrdili, što znakovito oslikava obilježja buduće intelektualne elite našega društva. Dok je apstinencija od edukativnih aktivnosti u kontekstu opterećenosti studijskim obvezama donekle razumljiva, slab interes za kulturne sadržaje (koje spominje manje od 2% ispitanika) u konceptu idealnoga slobodnog vremena intelektualne elite mladih uistinu zabrinjava...“ (Bouillet, 2008).

Rezultati prikazanih istraživanja upućuju da postoji potreba za promjenom, odnosno potreba da se potakne mlade ljude da pronađu kvalitetnije načine za provođenje slobodnog vremena. Mediji imaju značajan utjecaj na mlade generacije te reduciraju sudjelovanje u aktivnostima koje imaju intelektualnu, kreativnu i kulturnu vrijednost. „Pobjeći se od zidova medija ne može“ (Alić, 2009). Zapravo nam mediji pružaju lakši izlaz jer su nam bliži, a isto tako mogu stvoriti ovisnost. Ilišin (2000) izvodi zaključak da u razmatranju odnosa mladih i medija „gledanje televizije je najzastupljenija aktivnost u slobodnom vremenu" te da su „u takvom načinu provođenja slobodnog vremena mladi izrazito homogeni, a relativno malobrojne razlike javljaju se tek u pogledu odabira programa" (Ilišin i sur., 2001, prema Gajger, Mlinarević, 2010) Osim toga, da se naslutiti da su studenti natrpani obavezama pa i to može biti znak biranja aktivnosti opuštajućeg tipa i manjak interesa za edukativnim sadržajem. Postoji još puno prostora za ovakva istraživanja te ona mogu izrazito nadopuniti ova postojeća. Sve je veća potreba za organizacijom slobodnog vremena i baš iz tog razloga se u ovaj rad bavi skautizmom kao jednom od dobrih opcija za ispunjavanje slobodnog vremena unutar organizacije koja ima svoje jasne ciljeve i nudi kvalitetan sadržaj koji pozitivno utječe na psihofizički razvoj pojedinca.

2.2. Skautizam

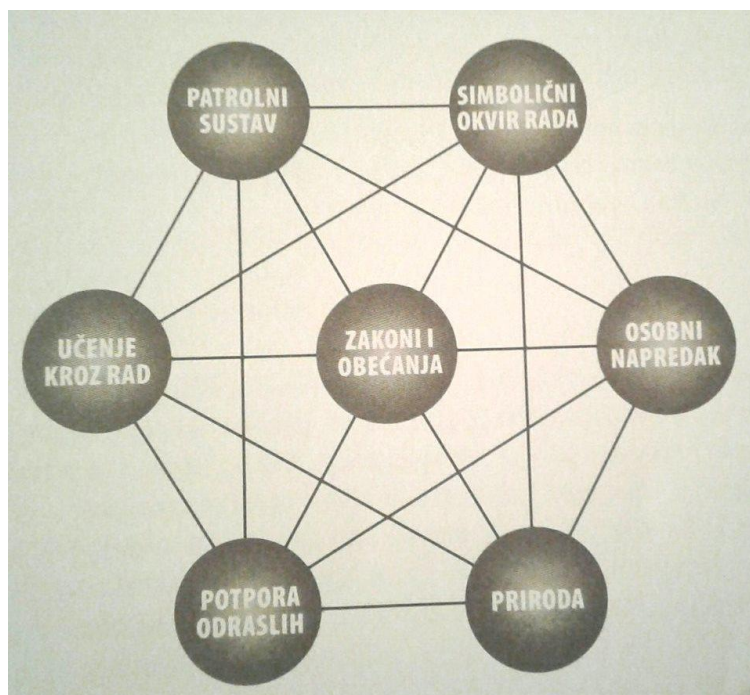
Skautizam je djelatnost koja ima odgojno-obrazovni karakter, namjenjena je svim uzrastima, a najprije mladima. Cilj te djelatnosti je da radom i životom u prirodi pridonese razvoju i odgoju mladih. Izviđački pokret je izvanninstitucionalna organizacija koja se bavi skautizmom, odnosno odgojem i obrazovanjem mladih u njihovo slobodno vrijeme.

- Izviđački pokret je dobrovoljni, nepolitični odgojni i obrazovni pokret za djecu i mlade otvoren za sve bez obzira na spol, podrijetlo, rasu ili vjeroispovijest, u skladu sa svrhom, načelima i metodom koju je osmislio Osnivač. (SIH, 1998: 7).
- Svrha izviđačkog pokreta je doprinosti razvoju djece i mladih u postizanju njihovih punih tjelesnih, umnih, osjećajnih, društvenih i duhovnih potencijala kao pojedinaca, kao odgovornih građana i kao članova njihove lokalne, nacionalne i međunarodne zajednice. (SIH, 1998: 7).
- Misija izviđačkog pokreta je doprinosti odgoju i obrazovanju mladih, kroz sustav vrijednosti temeljen na Izviđačkom zavjetu i zakonima, pomoći izgraditi bolji svijet u

kojem su ljudi ispunjeni kao osobe i imaju konstruktivnu ulogu u društvu. To se postiže: uključivanjem djece i mladih u neformalni odgojno-obrazovni proces tijekom njihova razvoja, upotrebom posebne metode koja čini svakog pojedinca glavnim nositeljem vlastita razvoja u samostalnu, odgovornu i predanu osobu spremnu drugima pružiti pomoć i podršku, pomaganjem mladima da razviju sustav vrijednosti zasnovan na duhovnim, društvenim i osobnim načelima kao što je iskazano u Zavjetu i Zakonima. (SIH, 1998: 7).

Izviđački pokret uvelike je povezan sa odgojem i obrazovanjem. Izviđaštvo predstavlja izvaninstitucionalan odgoj i obrazovanje. Prema Statutu WOSM-a (World Organisation of Scouts Movement) izviđački pokret definiran je kao „obrazovni pokret“ (SIH, 1998: 8). Izviđački pokret, „iako postoji izvan formalnog sustava obrazovanja, organiziran je kroz definirani odgojno-obrazovni cilj i obraća se određenoj populaciji.“ (SIH, 1998: 10) Neformalnost izviđačkog pokreta ne umanjuje njegovu vrijednost već mu daje veću slobodu djelovanja izvan određenih okvira. Pojedinci koji godinama volontiraju u skautskoj organizaciji u Hrvatskoj, ali i u svijetu razmjenjuju iskustva i pomažu jedni drugima u pronalasku rješenja nekih problema kako bi se na kvalitetan način provodile izviđačke metode rada. I dakako, izrazito je velika potreba za konstantnim praćenjem razvoja moderne tehnologije kako bi se i u svijetu izviđača ostvario taj razvitak. Izviđačka metoda se definira kao strukturirani okvir osmišljen da vodi i potiče svaku mladu osobu na njezinom putu osobnog razvoja. Njezina je namjena da pomogne mladima da upotrijebe i razviju svoje mogućnosti, interese, da potiču otkrivanje novih mogućnosti i da pomogne u pronalasku korisnih načina zadovoljavanja potreba na različitim stupnjevima razvoja,... (SIH, 1998: 14) Izviđačka metoda prožeta je elementima koji su prikazani na slici dolje.

Slika 1. Elementi izviđačke metode (Izvor: SIH, 1998: 15)

Svaki od elemenata podjednako je bitan, no nije uvijek u potpunosti vidljiv. Da pojasnimo svaki od njih:

- Izviđački zakoni i zavjet – životni kodeks svakog izviđača, osiguravaju mladima konkretan i praktičan način razumijevanja vrijednosti izviđačkog pokreta
- Učenje kroz praktičan rad – izražava aktivni način kroz koji mladi stječu znanja, vještine i stavove, održava praktičan pristup odgoju i obrazovanju
- Patrolni (timski) rad – osnovna organizacijska struktura lokalne jedinice koja se sastoji od malih skupina članova i voditelja, unutar tima članovi dijele odgovornosti, poslove, odlučuju o pripremama i provedbi aktivnosti uz voditelja
- Simbolični okvir – skupina simbola izviđačkog pokreta čiji je cilj izgradnja stvaralačke mašte, smisla za pustolovinama, kreativnost i inventivnost mladih
- Osobni napredak – element koji pomaže svakoj mladoj osobi razviti unutarnji poticaj za aktivno sudjelovanje u svom razvoju
- Priroda – odnosni se na prirodan okoliš kao što su šume, mora, pustinje, planine ili kao što osnivač izviđača Robert Baden-Powell (1944) opisuje – „skladna cjelina beskonačnog, povijesnog i mikroskopskog“ te čovjekovog mjesta u njoj
- Potpora odraslih – obuhvaća tri aspekta – voditelj aktivnosti (osigurava da se aktivnosti uspješno provode), odgajatelj (izravno podupire proces samoobrazovanja),

facilitator skupine (osigurava pozitivne i poticajne odnose za sve članove skupine te privlačno okruženje i podršku za nastavak razvoja grupe) (SIH, 1998: 15-18)

Za provođenje izviđačke metode u praksi potrebno je spomenuti dinamiku izviđačkog pokreta. Uz elemente izviđačke metode za voditelja je potrebno da primjenjuje ovu dinamiku.

Slika 2. Dinamika izviđačkog pokreta (Izvor: SIH, 1998: 19)

- Odgojno-obrazovni ciljevi – svaki član nastoji napredovati k ostvarenju odgojno-obrazovnih ciljeva na svoj individualni način, a voditelj treba paziti na sve što se u izviđačkoj družini događa
- Aktivnosti – aktivnosti u čijoj se izvedbi primjenjuje izviđačka metoda temeljene su na interesima i potrebama djece i mladih te doprinose odgojno-obrazovnom procesu
- Život u skupini – sve što se događa unutar patrole, jata i družina, njegovanje osjećaja za život u skupini uključuje promicanje konstruktivne grupne dinamike
- Struktura i djelovanje družine – način na koji se primjenjuje izviđačka metoda te način na koji se operativni postupci provode u izviđačkoj družini (SIH, 1998: 19-21)

Neke bitne karakteristike izviđačkog pokreta po kojima se izviđači razlikuju, odnosno po kojima su prepoznatljivi su oznaka Svjetske Skautske Organizacije (WOSM), oznaka Saveza izviđača Hrvatske (SIH), i nadalje oznaka svakog Odreda, pozdrav, košulja, marama itd.

Slika 3. Znak WOSM-a (Izvor: <https://www.wagggg.org/en/about-us/our-partners/partner-organisations/world-organization-scout-movement-wosm/>)

Slika 4. Znak SIH-a (Izvor: <https://scouts.hr/blog/category/obavijesti/>)

Jedan od bitnijih segmenta izviđačkog života su izviđački zakoni. Od svakog člana i volontera skautskog pokreta očekuje se da će poštivati i živjeti prema zakonima izviđača.

1. Izviđač je častan i hrabar.
2. Izviđač je vrijedan i pouzdan.
3. Izviđač sluša i promišlja.
4. Izviđač uči i djeluje.

5. Izviđač traga i vjeruje.
6. Izviđač je vedar i društven.
7. Izviđač je odan i nesebičan.
8. Izviđač voli i cijeni.
9. Izviđač brine i čuva.
10. Izviđač služi i vodi. (OI Ludbreg, 2017)

2.2.1. Kratki pregled povijesti skautizma.

Pojam *izviđač*, odnosno *skaut* dolazi od engleskog pojma *scout* što u hrvatskom jeziku znači *izvidnik*. (Rječnik, 2017). Prema tome, sudionike izviđačkog ili skautskog pokreta nazivamo izviđači ili skauti. Zapravo, pojam *skauti* odnosi se na međunarodni naziv za izviđače po kojemu su jedni drugima prepoznatljivi. Savez Izviđača Hrvatske nedavno je baš iz tog razloga proširio naziv organizacije u Hrvatskoj u Savez Izviđača Hrvatske – Hrvatski Skauti.

Osnivač izviđača je sir Robert Baden Powell. Kao što govori priča o njemu, bio je dječak koji je volio prirodu, pećanje kampiranje i slične aktivnosti.. Nakon što je završio školu, pridružio se vojsci i postao časnik. Nakon što se iz Afrike vratio u Englesku saznao je da su ga proglasili herojem zbog njegove hrabrosti. Pisao je knjigu o svojim iskustvima te je često spominjao dječake koji su mu pomagali raznoseći pisma i pomagajući ranjenima u čemu je prepoznao želju dječaka da rade nešto korisno, njihovu želju za avanturom. 1907. godine, sir Robert Baden Powell organizirao je pokusni kamp za dvadesetak dječaka na otoku Brownsea u Engleskoj, nakon toga radi oduševljenja dječaka ovom avanturom, napisao je knjigu *Scouting for Boys*. Vijest se ubrzo proširila svijetom, a godina 1907. smatra se godinom utemeljenja skautskog pokreta. 1910. godine utemeljen je i ženski skautski pokret, a 10 godina kasnije, 1920. godine, sir R.B. Powell upoznaje ženu Olave koja mu se, isto tako, pridružuje u razvijanju skautske ideje. (ScoutPark, 2017). Svjetska skautska organizacija, kakva postoji danas s nazivom *World Organisation Of Scout Movement* (WOSM) utemeljena je 1917. godine, a Tajništvo koje djeluje u svrhu WOSM-a počinje s djelovanjem iste godine pod nazivom *World Scouts Bureau* (WSB). (Wikipedia, 2017).

U Hrvatskoj, prve „đačke izletne družbe“ koje su radile po programu izviđača, osnovane su 1913. godine. Već slijedeće godine ustrojeno je Hrvatsko skautsko udruženje,

koje je djelovalo do kraja Prvog svjetskog rata i raspada Austro-Ugarske monarhije 1918. godine. Za vrijeme Prvog svjetskog rata, izviđačka udruženja bila su uključena u humanitarnu inicijativu i rad. Nakon Prvog svjetskog rata izviđački pokret u Hrvatskoj nastavio je svoj razvoj. Godine 1921. osnovan je Savez izvidnika i planinki (kasnije: Savez skauta Kraljevine Jugoslavije), čiji predstavnici sudjeluju na međunarodnoj skautskoj konferenciji 1922. godine u Parizu, gdje je osnovana Svjetska organizacija skautskog pokreta (World Organization of Scout Movement – WOSM). Zanimljivost ovog razdoblja je da su veliku ulogu u razvoju izviđaštva u Kraljevini Jugoslaviji odigrali emigranti i izbjeglice iz Sovjetskog saveza, nekadašnji ruski izviđački voditelji. Savez skauta Kraljevine Jugoslavije prestaje s djelovanjem 1941. godine, po izbijanju rata u zemlji. Izviđački pokret nakon Drugog svjetskog rata počinje se razvijati zajedno s liberalizacijom političkog i društvenog života u Jugoslaviji 1950-ih godina. Treba napomenuti da su u zemljama „istočnog bloka“ (osim Poljske) izviđačke organizacije bile zabranjene kao elementi građanskog društvenog života, a predratni izviđački voditelji često i proganjani od strane tamošnjih komunističkih vlasti. Izviđački pokret u Hrvatskoj obnovljen je 1951. godine održavanjem tečaja za izviđačke voditelje u Pionirskom gradu (danas Grad mladih) u Zagrebu. Tečaj je održan 19. svibnja, stoga se taj datum uzima kao Dan izviđača. Osim Dana izviđača, postoji još jedan vrlo važan datum za izviđače cijelog svijeta, a to je 22. veljače. Tog su datuma rođeni oboje, sir Robert Baden-Powell i njegova žena Olave, a obilježavanje toga dana naziva se BP-day (Be Prepared), odnosno Thinking day. Savez izviđača Hrvatske kao zasebna organizacija osnovan je 29. svibnja 1952. godine (pod nazivom Savez izviđača i planinki Hrvatske). Od 1973. godine Savez izviđača Hrvatske dobiva na korištenje otok Obonjan kraj Šibenika, na kojem volonterskim akcijama izgrađuje infrastrukturu potrebnu za višednevni boravak djece i mladih. Savez izviđača Hrvatske u 1980-ima broji oko 40.000 članova. S izbijanjem Domovinskog rata, mnogi izviđači se priključuju obrani Republike Hrvatske, a neki daju i svoje živote u borbi za nezavisnost. Gotovo sve izviđačke udruge svoju opremu za boravak u prirodi stavljaju na raspolaganje Hrvatskoj vojsci i Civilnoj zaštiti. Istovremeno se radi na izmjenama temeljnih programskih dokumenata, te Savez izviđača Hrvatske, kao prvi izviđački savez iz zemalja bivše Jugoslavije, ulazi u Svjetsku Organizaciju Skautskog Pokreta (WOSM) 1993. godine. (Savez izviđača Hrvatske, 2017)

2.2.2. Skautizam danas

Skautizam se uspio održati dugi niz godina. Danas u svijetu ima preko 40 milijuna izviđača u 216 zemalja svijeta no nisu sve zemlje članice WOSM-a, što znači da velik broj izviđača nije registriran, ali postoji. WOSM broji 164 zemlje članice, one „imaju službenu nacionalnu izviđačku organizaciju (Savez izviđača te zemlje)“. (ScoutPark, 2017). Prva konferencija Svjetskog skautskog pokreta održana je 1920. godine u Londonu, a nakon toga održane su konferencije u Parizu, Kopenhagenu, Edinburghu, Salzburgu, Lisabonu, Meksiku, Tokiju, Montrealu, Durbanu, Sloveniji i drugim gradovima. Zadnja konferencija, odražana je ove godine, 2017., u gradu Baku u Azerbejdžanu. Tema, posljednje, 41. konferencije bila je „*Together for positive change*“ (Zajedno za pozitivnu promjenu). Time se želio prikazati napredak i prijelaz na novi plan *Vision 2023* (na svakoj konferenciji donosi se novi plan ili se prelazi na novu fazu plana u radu WOSM-a). (Scout.org, 2017). Svjetska skautska organizacija koristi internet i mobilne aplikacije kako bi približila svoju viziju i misiju široj masi. Prema tome, možemo uočiti sve veću modernizaciju skautskog pokreta. No, možemo reći da se tehnologija koristi *pametno* kako bi se zadržala bit izviđaštva i izvoran način njihova života.

U Hrvatskoj, skautska organizacija na razini države naziva se Savez Izviđača Hrvatske – Hrvatski Skauti (SIH). SIH je najveća organizacija trenutno u Hrvatskoj koja okuplja djecu i mlade, a Savez je osnovan 1952. godine. (Savez Izviđača Hrvatske, 2017). „Cilj djelovanja Saveza izviđača Hrvatske je okupljanje i pomaganje djelatnosti udruga, glede razvoja punih tjelesnih, umnih, duhovnih, društvenih i osjećajnih potencijala mladih ljudi, u skladu sa svrhom djelovanja Izviđačkog pokreta.“ (Savez Izviđača Hrvatske, 2017). Savez je surađivao ili surađuje s mnogim institucijama, a neke od njih su:

- Ministarstvo obrane RH – projekt SIH-a “Šumska škola”
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa – projekt “Razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira”
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje – zajednički projekt “Protupožarni kampovi”
- Državna geodetska uprava – projekt DGU “Revizija trigonometrijskih točaka”
- Hrvatske šume d.o.o – projekt SIH-a “Šumska škola”
- Zaklada “Ana Rukavina” – projekt Zborovanje SIH-a, darivanje koštane srži
- Lokalne zajednice: Općina Bistra, Grad Pakrac, Grad Križevci, Općina Vojnić, Karlovačka županija, Grad Slun (Savez Izviđača Hrvatske, 2017).

Vrijedno je spomenuti novi program Saveza izviđača Hrvatske na kojem se radilo još od 2007. godine. Ime programa je *Izviđački Put Izazova* (IPI). „ideja vodilja IPI-ja bila je povezati stoljetnu tradiciju izviđaštva-skautizma s najnovijim pedagoškim i tehnološkim dosezima i tako stvoriti program koji će odgovoriti na težnje i potrebe hrvatske djece i mladeži ovog doba“ (IPI, 2017). Savez izviđača Hrvatske ovim programom apelira na veću stručnost u radu i da je potrebno raditi po istom programu u cijeloj Zemlji kako bi izviđači bili bolje povezani i lakše se razumjeli na zajedničkim aktivnostima. Program nije objavljen javno nego je „poslovna tajna Saveza Izviđača Hrvatske“ (IPI, 2017) zato što nije u potpunosti dovršen i kako ne bi došlo do zlouporabe. Neki sudionici SIH-a, koji su ujedno i voditeljski kadrovi organizacije, imaju uvid u program.

Iako postoji podijeljeno mišljenje mladih o tome trebaju li biti izviđači, društvene mreže prepune su raznih obavijesti kao i novinski članci, prema tome sudeći, povećan je interes za izviđaštvom. Izviđački pokret okuplja veliku masu djece, mladih, ali i odraslih ljudi. Skautski pokret sa svojom vizijom i ciljem djelovanja daje pozitivan aspekt odgojno-obrazovne djelatnosti s čime bi se složio svaki sudionik organizacije. Izviđaštvo i njegova izvorna tematika zajedno sa svojim metodama i kvalitetnim kadrovima uvelike utječe na dobrobit psihofizičkog razvoja pojedinca jer je Izviđački pokret „odgoj za život, pokret za mlade, izazov i za odrasle, svrhovita zabava, otvoren za svakoga, nepolitičan i nevladin pokret, međunarodni pokret i pokret koji raste“ (Savez Izviđača Hrvatske, 2017).

3. Predmet istraživanja

Ovim radom nastoji se doprinjeti istraživanju skautizma te na taj način doprinjeti istraživanju slobodnog vremena. Važnost bavljenja slobodnim vremenom naglašavaju mnogi autori i stručnjaci. „Upravo stoga slobodno vrijeme i jest predmet interesa većine znanstvenih disciplina kojima je u središtu interesa čovjek.“ (Mlinarević, Gajger, 2010). Autori žele ukazati na opasnost nekvalitetnog iskorištavanja slobodnog vremena, koje zatim postaje vrijeme besposličarenja i dosade. Na taj način pojedinac ne ostvaruje svoj potpuni potencijal. „Ako se odgojem u slobodnom vremenu postižu rezultati odgoja za slobodno vrijeme te aktivnosti slobodnog vremena postanu potrebom za samoaktualizacijom ličnosti, tada aktivnosti slobodnog vremena ispunjavaju obje navedene uloge. Međutim kada iz raznih razloga subjektivne i/ili objektivne naravi prostor slobodnog vremena postane „poligonom“

dosade i „praznog vremena“, tada je njegova razvojnoostvarivajuća uloga dovedena u pitanje i traži hitnost društvene intervencije kako ne bi došlo do većih poremećaja koje će osjetiti pojedinac i društvo.“ (Mlinarević, Gajger, 2010). Slobodno vrijeme, odnosno provođenje vremena izvan škole i izvan posla u jednoj mjeri određuje nas kao pojedince, stvara naš životni stil. „Područje slobodnog vremena mladih situira se sadržajnom dimenzijom provođenja slobodnog vremena koja određuje njihov prepoznatljiv životni stil.“ (Mlinarević, Miliša i Proroković, 2007). Jedan od autora koji se bavi proučavanjem slobodnog vremena postavlja bitno pitanje, a to je „Jesmo li u suvremena čovjeka razvili dovoljno kulturu, sposobnosti i navike za sadržajno, korisno i ugodno provođenje slobodnog vremena?“ (Previšić, 1987). Od samih početaka djetotova razvoja, potrebno je pridavati pažnju odgoju za slobodno vrijeme. „...potrebno je, još od malena, djecu usmjeravati, učiti i naročito navikavati na sadržajno provođenje slobodnog vremena.“ (Previšić, 1987). Slobodno vrijeme je vrlo aktualan fenomen proučavanja i stoga je bitno analizirati i proučavati određene aktivnosti koje okupljaju velik broj djece i mladih.

Predmet istraživanja u ovom radu je pedagogija slobodnog vremena i skautizam. Ovim se istraživanjem želi uvidjeti i ukazati na dobrobit koju ima sudjelovanje u skautskoj organizaciji za razvoj pojedinca, odnosno da je izviđaštvo kvalitetan način iskorištavanja slobodnog vremena. Istraživanje je provedeno u gradu Lepoglavi, sa članovima Odreda izviđača Lepoglava. Jedan od ispitanika je ujedno i dopredsjednik Saveza Izviđača Hrvatske.

4. Metodologija

Cilj istraživanja je uputiti na dobrobit koju donosi sudjelovanje i volontiranje u izviđačkoj organizaciji te analizirati potrebe za promjenama. U svrhu toga, istraživanje je određeno istraživačkim područjima: iskustvo sudionika istraživanja (uvidjeti iskustva sudionika istraživanja u izviđačkoj organizaciji, identificirati emocionalnu vezu s drugim sudionicima izviđačke organizacije), utjecaj na osobni i profesionalni razvoj sudionika istraživanja (uputiti na povezanost između sudjelovanja u skautskoj organizaciji i osobnog te profesionalnog razvoja, identificirati vještine i osobine koje su ispitanici razvili sudjelovanjem u izviđačkoj organizaciji, uvidjeti važnost poznanstva stečenih u skautskoj organizaciji), utjecaj izviđača na zajednicu (uputiti na važnost izviđača za zajednicu, uvidjeti dobrobit koju izviđači ostvaruju za zajednicu), eventualne promjene u izviđačkoj organizaciji (uvidjeti i

uputiti na eventualne promjene koje su potrebne unutar izviđačke organizacije) i zašto bismo trebali biti dio izviđačke organizacije (prikazati kvalitetu provođenja slobodnog vremena u skautskoj organizaciji porukama sudionika organizacije).

Prema Denzin i Lincoln (1994) kvalitativno istraživanje je višemetodski pristup koji počiva na tumačenju subjektivnih pojava. (Milas 2005: 569). Za ovaj tip istraživanja korištena je istraživačka metoda polustrukturirani intervju, te je time oblikovan protokol intervjua kao instrument istraživanja posebno za djecu i posebno za odrasle sudionike istraživanja. Kao istraživačka oprema korišten je mobitel sa svrhom stvaranja audio zapisa razgovora. Jedan intervju proveden je putem *e-maila* te je za jedan intervju korištena mobilna aplikacija *Viber* radi nemogućnosti susreta sa ispitanicima.

Uzorak za istraživanje je namjeran, kao i u većini kvalitativnih istraživanja. Prema Milas „takav se postupak koristi jer najčešće samo takvi uzorci omogućuju prikupljanje informacija ključnih za razumijevanje pojave“. (2005: 580). Kod biranja uzorka vodilo se time da budu što različitijih godina kod manjih ispitanika i da obnašaju različite funkcije unutar organizacije kod starijih ispitanika. Odabrano je 5 odraslih izviđača te 6 maloljetnih. I to na način da se razlikuju po godinama i po funkciji koju obnašaju. Maloljetni ispitanici su u rasponu godina 7-17 te su svi članovi osim jedne ispitanice koja je vođa patrole, a odrasli 27-41 s time da smo okupili vođu družine, načelnicu odreda, dopredsjednicu Saveza Izviđača Hrvatske, predsjednika Kluba brđana te starješinu odreda, odnosno predsjednika udruge.

SUDIONIČK	GODINE	FUNKCIJA
1	41	Starješina odreda/predsjednik udruge
2	33	Predsjednik Kluba brđana
3	40	Dopredsjednica Saveza Izviđača Hrvatske
4	33	Načelnica odreda
5	27	Vođa družine
6	7	Član
7	7	Član
8	11	Član
9	12	Član
10	14	Član
11	17	Vođa patrole

Tablica 1. Popis sudionika istraživanja

Za maloljetne članove roditelji su potpisali suglasnost za sudjelovanje u istraživanju.

5. Rezultati istraživanja

5.1. Iskustvo sudionika istraživanja

Skautizam samo po sebi aludira na nešto što je pozitivno. Putem medija, razgovorom sa izviđačima, promatranjem izviđačkih logorovanja i drugih aktivnosti i sami možemo zaključiti da je riječ o jednom velikom zajedništvu i zajedničkom radu. Ispitanici ovog intervjua, šest maloljetnika i 5 odraslih izviđača, potvrdili su da je skautizam zanimljiv, pozitivan pokret u kojem možeš puno naučiti. Ako promatramo odgovore maloljetnika, vidimo da njih najviše veseli igra, pjesma i učenje novih stvari. „Što ti je najljepše raditi na sastancima?“ „Uhm...uhm...igrati se! (7 - 7 god.), Pa, kad igramo neke izviđačke igre i pjevamo. (9 – 12 godina.), Uhm, druženje, družiti se, pjevati, igrati se... (11 – 17 godina), Družiti se s prijateljima, učiti nešto novo...“(6 – 7 godina) Odrasli izviđači naglašavaju pozitivnost i ljepotu svojih iskustva tokom članstva i volontiranja u skautskoj organizaciji. „Kakva su Vaša izviđačka iskustva?“ „Pa ja imam samo lijepa i pozitivna iskustva. Izviđači su moj život i oni me predodređuju, da nema njih ne bi to bila ja./Moja izviđačka iskustva su prelijepa... (2 – 33 godine), Pa samo pozitivna, nemam ni jedno loše izviđačko iskustvo...“(1 – 41 godina). Osim učenja i zabave, izviđačke aktivnosti, sastanci i druženja praćeni su s puno emocija. Mlađi izviđači, ali i stariji spominju izviđačka logorovanja, ljetovanja, zimovanja i smotre kao aktivnosti na kojima stjeću puno prijatelja te se tako i emocionalno vežu uz njih. Netom prije istraživanja, izviđači su bili na Smotri Saveza Izviđača Hrvatske, stoga su im ta iskustva najbliža pa su se tako mladi izviđači osvrtni na njih. „Hoćeš li mi ispričati neko svoje iskustvo, neki zanimljivi događaj, što ste radili, kako si se osjećao u tim trenucima?“ „...predzadnji dan smotre u Kamanju ove godine i svi su se plakali jako jer, jer smo odlazili i onda sam se i ja plakal i svi smo jako tužni bili... (8 – 11 godina), ...pa kad smo bili u Kamanju, na, uhm, onda, upoznala sam puno ljudi isto i sprijateljili smo se jako...(9 – 12 godina), Pa bila sam na puno izviđačkih akcija i sad zadnje smo bili na smotri izviđača...najviše mi se sviđalo natjecanje... (10 – 14 godina), ...zanimljivo mi je bilo kad smo na smotri sad išli na Međunarodni dan. Družili smo se s izviđačima iz drugih država... (11 – 17 godina)“ Prijateljstva su vrlo važna unutar izviđačke organizacije te ljudi koji godinama sudjeluju i volontiraju u organizaciji često se viđaju i druže sa istim ljudima pa se tako godinama stvara prijateljstvo i emotivna veza. Zato odrasli ispitanici za izviđačke prijatelje kažu: „To je povezanost kao s najboljim prijateljem. (5 – 27 godina), Pa

mi smo postali obitelj... (1 – 41 godina) Kao pravi, iskreni i pošteni prijatelji s kojima sam usko vezana. (2 – 33 godine) Emotivna povezanost među izviđačima je jako velika, zato jer dijelimo istu strast, zato jer znamo koliko nam je važna organizacija... (3 – 40 godina)“.

5.2. Utjecaj na osobni i profesionalni razvoj sudionika istraživanja

Sudjelovanje u organizaciji ili bilo koji oblik ispunjavanja slobodnog vremena kao što su na primjer plesne ili sportske aktivnosti, rezultirat će nekom promjenom na nama. Naše slobodno vrijeme je vrijeme u kojem radimo nešto što volimo i želimo pa tako ono ima utjecaj na naš osobni, ali i profesionalni razvoj. Neki od maloljetnih ispitanika još uvijek nisu dovoljno dugo u organizaciji da bi izviđači mogli na njih utjecati u većoj mjeri, no igrom, druženjem, pjesmom, zajedništvom, učenjem tolerancije i poštovanja, brigom za druge, očuvanjem okoliša itd. želi se osvijestiti mlade ljude kako bi dalje živjeli na taj način i kako bi i dalje tako funkcionirali u izviđačkoj organizaciji. Stvari koje su naučili i koje još žele naučiti: „*Uhm, pozdrav, čvorove... (7 – 7 godina), ...o Baden-Powelu... (8 – 11 godina), ...snalazit se u prirodi... (9 – 12 godina), ...signalizaciju, uhm,uhm, preživjeti u prirodi...paliti vatru, morseovu abecedu,.. (11 – 17 godina).*“ Osim stvari koje su naučili tu su i neke osobine koje su razvili sudjelujući na izviđačkim sastancima i aktivnostima: „*Pomagati jedan drugim... (6 – 7 godina), ...prijateljstva shvaitit.../Pa lakše se sprijateljim s ljudima, uhm, lakše se snalazim negdje.../Pa malo sam samostalnija, uhm, više se mogu snalaziti u prirodi... (10 – 14 godina), ...razvila sam svoje komunikacijske sposobnosti, uhm, odgovornost kad se brinem za neku mlađu, mlađu djecu... (11 – 17 godina)*“ Odrasli, a uz to i dugogodišnji izviđači vjeruju da je sudjelovanje u skautskoj organizaciji njima uvelike pomoglo u osobnom razvoju. Razvijanje samostalnosti, odgovornosti, osjećaja za druge, organiziranosti i tako dalje, dakako, utječe na obavljanje posla, ali i život općenito. „*Pa mislim da sam, uhm, zbog izviđača i to što sam izviđač, bolja osoba, samostalnija, sa više samopouzdanja. (2 – 33 godine), Skautska organizacija...sudjeluje u izgradnji jedne mlade osobe. Meni je omogućila ostvarenje mojih potencijala, naučila me otvorenosti, komunikaciji, timskom radu, snalaženju u svakakvim situacijama te upornosti. (3 – 40 godina), ...znači, u samom razvoju i komunikaciji s ljudima, kad sam bila na fakultetu mi je bilo lakše i, uhm, sad kasnije kada radim, znači organizirati si posao, raditi... (4 – 33 godine), sudjelovanje pomaže u komunikacijskom segmentu, shvaćanju ljudi, toleranciji, poštivanju drugih... (5 – 27 godina)*“ Mnogo je vještina moguće razviti u izviđačkoj organizaciji. Neke koje su spomenuli

ispitanici: „*Naučila sam voditi i upravljati udrugom...proširila sam svoja znanja o orijentaciji, kartografska pismenost...(1 – 41 godina), ...organiziranost, samostalnost...radnje vještine... (2 – 33 godine), Vještine rukovođenja timom, timskom radu, organizacijske sposobnosti...odgojno-obrazovne vještine – prenošenje znanja mlađima, pedagoške vještine... (3 – 40 godina), ...komunikacija...raditi u skupinama, dijeliti posao, razgovarati o problemima... (4 – 33 godine), Vještine plivanja, penjanja, izrade drvenih objekata, kretanja prirodom, orijentacije, topografije, loženja vatre, dizanje i spuštanje šatora, spremanje hrane, izrada skloništa... (5 – 27 godina)*“ Također, izviđaštvo kao jedan slobodan pokret, koji želi razviti kvalitetnog pojedinca kako na osobnoj razini, da bude dobar čovjek, tako i profesionalno da bude kvalitetan radnik i koristan svome društvu. Dakle, kako su profesionalno izviđači pomogli ispitanicima: „*Pomogli su mi puno jer i profesionalno radim s djecom, puno sam im bliža, puno bolje ih poznam i vidim onu njihovu drugu stranu (1 – 41 godina), ...totalno su me predodredili...zato i jesam danas učitelj razredne nastave... (2 – 33 godine), ...nisu mi pomogli u smislu da sam zato što sam izviđač dobila posao. Međutim to što sam se u izviđačima naučila biti u svakakvim situacijama, naučilo me snalažljivosti, komunikaciji bez stida, organizacijskim sposobnostima – što mi uvelike olakšava funkcioniranje u poslu. (3 – 40 godina), ...potiču na razvoj organizacijskih sposobnosti i predanosti. (5 – 27 godina)*“. Također, željeli smo ispitati koliko su poznanstva stečena u izviđačkoj organizaciji koristila ispitanicima u profesionalnom, ali i osobnom segmentu života. Prema odgovorima ispitanika „*...izviđački prijatelji su super prijatelji na koje se možeš osloniti (1 – 41 godina), Trebala mi je neka usluga – izviđački prijatelj je bio tu... (3 – 40 godina), ...kad mi skužimo da smo jedni i drugi zapravo bili dio te organizacije, ono, zanimljivo je isto popričat o nekim idejama...metodama rada koje smo proveli u izviđačima da je to vrlo kvalitetno, da je dobro primjeniti i na posao koji radimo (4 – 33 godine)*“.

5.3. Utjecaj izviđača na zajednicu

Izviđačka organizacija prihvaća svakog pojedinca, bez obzira na rasu, nacionalnost, vjeru ili bilo koji drugi aspekt društvene raznolikosti. Osim što prihvaća sve, ona i sudjeluje u svemu. Dakle, izviđačka organizacije, ne pomaže samo svojim članovima i volonterima u razvoju već pridonosi razvoju zajednice. „Izviđači su aktivni...odgovaraju na potrebe društva i trenutka u kojem se nalaze...Izviđači su uključeni u niz aktivnosti lokalne zajednice. Radimo zajedno sa prijateljima, susjedima, i čelnicima lokalne samouprave nastojeći riješiti probleme

zajednice. Iako je izviđački život vezan uz prirodu, sudjelujemo i u prevenciji ovisnosti, zaštiti prava djece, zaštiti okoliša i razvoju lokalne zajednice i civilnog društva.“ (scoutpark). Izviđači nastoje što više pomoći zajednici ne tražeći za to nikakvu naknadu. Vrlo je važno, kao što su ispitanici naglasili, širiti ideju volonterizma te na taj način doprinosti izgradnji civilnog društva. Mlađi izviđači uče o važnosti pomaganja zajednici i ljudima. „*Čistimo okoliš, pomažemo jedni drugima. Pomažemo starijima u cjepanju drva... (6 – 7 godina), ...poklanjamo platnene vrećice... (8 – 11 godina), ...sudjelujemo...na fašniku...Čipkarskom festivalu, Danima Lepoglave... (9 – 12 godina), ...imamo neke akcije u kojima čistimo... (10 – 14 godina)*“. Kako bi još više pomagali zajednici, mladi izviđači kažu da trebamo: „*još više čistiti i pomagati i da nikad nismo biti u svađi (6 – 7 godina), ...da se više ljudi učlani u izviđače... (8 – 11 godina), Mogli bi još malo više čistiti i reciklirati... (10 – 14 godina), ...pomagati nekim starijima...nemoćnima...više drva posaditi. (11 – 17 godina)*“. Zajednici su potrebni volonteri, pogotovo oni koji su spremni na društveno-koristan rad. Izviđači, konkretno oni iz Lepoglave, imaju veliku ulogu u gradu, odnosno zajednici jer sudjeluju skoro u svim događanjima i još dodatno organiziraju svoje samostalne aktivnosti kojima okupljaju mlade ljude i nude im kvalitetne aktivnosti i sadržaje. „*Izviđači...pomažu u svim manifestacijama koje organizira naša zajednica. Pomažu starijima...ekološki su osvješteni... (1 – 41 godina), ...pomažu ako se obilježava nekakav dan, Dan starih i nemoćnih...Dan šuma, Dan voda... (2 – 33 godine), Izviđači pomažu zajednici na puno različitih načina – osim što se bave izvaninstitucionalnom naobrazbom djece i mladih, izviđači pomažu potrebitima, pa ima puno raznih humanitarnih aktivnosti. Npr. pomoć na području ugroženom poplavi – Gunja (izviđači su postavili šatore, animirali djecu iz Gunje, djeca iz Gunje su slijedeće godine bila na besplatnom logorovanju), pomoć izbjeglicama iz Sirije, posjet dječjim domovima i odnošenje potrebnih rekvizita (ujedno i igra s djecom), pomoć starijim domaćinstvima, davanje krvi, pomoć Crvenom križu, suradnja s udrugom Ana Rukavina... (3 – 40 godina), Izviđači prvenstveno pomažu volonterskim radom drugima, na tome se i temelji cijeli smisao izviđaštva. (5 – 27 godina)*“. Kao što je već spomenuto, ideja volonterizma je bitan cilj izviđačkog pokreta: „*...najveća dobrobit da šire tu ideju volonterizma. Izviđači žele naučiti druge da je volontiranje dobra i pozitivna stvar i da nije potrebna nikakva naknada da biste nešto napravili. (1 – 41 godina)*“ Osim toga velika je dobrobit izviđačkog rada u zajednici „*Dobrobit humanitarnog rada. (5 – 27 godina)*“.

5.4. Eventualne promjene u izviđačkoj organizaciji

Svaka organizacija ima pozitivne i negativne strane, nešto što treba uvijek ostati isto i nešto što treba promijeniti, unaprijediti i poboljšati. Mladi izviđači smatraju da promjene nisu potrebne, osim da se produži trajanje igre. „*Da se više igramo. (7 – 7 godina), Pa ništa, tak mi je baš super (8 – 11 godina), Niš', mislim da je ovo sasvim dobro organizirano. (11 – 17 godina)*“. Naravno, neke stvari ipak iziskuju promjenu. Izviđačka tehnologija i način rada je već donekle zastario. Došlo je do modernizacije svijeta i sve je više moderne tehnologije, stoga se izviđači trebaju prilagoditi takvome svijetu. „*...izviđači uvijek moraju imati korak s vremenom. Pošto se moderna tehnologija pojavljuje i stalno se mijenja, samo s tim trebaju ići u korak i pratiti ono što rade djeca. (1 – 41 godina), Mi bi se trebali prikliknuti na više tog preživljavanja u prirodi...na praćenje tih tehnologija...GPS-a, zastarjelo je karta, kompas... (4 – 33 godine)*“. Volonterska organizacija, sama po sebi, nema dovoljno prihoda da bi se moglo financirati toliko nove tehnologije i iz tog razloga izviđačima je potrebna financijska pomoć, uz to potrebna je veća prepoznatljivost, odnosno da ih se doživi kao ozbiljnu odgojno-obrazovnu organizaciju. „*Potrebna nam je prepoznatljivost na državnoj razini, mnogi ni ne znaju da postoje izviđači. Potrebna nam je veća financijska pomoć sustava – svi voditelji su volonteri i često puta nemamo dovoljno kadra za provođenje aktivnosti. (3 – 40 godina)*“. Želimo li nešto unaprijediti, naravno, moramo nešto i promijeniti, još neke promjene koje su potrebne u organizaciji po mišljenju ispitanika: „*...digitalizacija izviđača, veća mobilnost i međunarodna suradnja, bolji vizualni identitet, izgradnja skautskih centara, bolja povezanost izviđačkih udruga, bolji vodni program, suradnja izviđača i planinara, veći ekološki angažman (5 – 27 godina)*“. Ispitanici se slažu s time da na promjene možemo utjecati i to svojim angažmanom, nacionalnim planom, strategijom i prije svega daljnjim dobrovoljnim radom. „*...da dođe što više djece, da djeca iskoriste svoje slobodno vrijeme na kvalitetan način... (2 – 33 godine), Pokušavamo na različite načine unutar organizacije – nacionalni plan, strategija, provođenje šumske škole – naobrazba kadrova... (3 – 40 godina), ...tako da se uključim kao stručnjak za određeno područje. (5 – 27 godina)*“.

5.5. Zašto bismo trebali biti dio skautske organizacije

Svatko od nas, tko je dio skautske organizacije, zasigurno može potaknuti druge da i oni postanu članovi. Provođenjem ovog istraživanja, može se uočiti da je izviđaštvo nešto pozitivno, ali i može se reći, potrebno. Svijet se uvelike promijenio i potreba za životom u

prirodi i sa prirodom, na svježem zraku u društvu prijatelja, bez mobitela i računala je velika. Izviđači nude mladima, ali i odraslima da iskuse drugačiji, a možda i bolji život sa više ljubavi i s velikom povezanošću. Kao što su i sami ispitanici naglasili, izviđače povezuje zajednički interes i ljubav prema prirodi i drugima. Dakle, pitali smo male izviđače kako bi potaknuli svoje prijatelje da se učlane u izviđačku organizaciju. „...*da ne sjediju na kompjuterima, da ideju u prirodu i nauče nove stvari. (6 – 7 godina), ...da je zabavno, da idemo na putovanja, na izlet, no i pa da nekad znamo, ovak, u šatorima prespavati. (7 – 7 godina), ...rekel bi im da je tam jako lijepo i da bi im bilo jako lijepo da se upišu, da im nebi bilo dosadno. (8 – 11 godina), ...govorila bi im o tome kako sam upoznala mnogo prijatelja...naučila mnogo...zapravo se lakše sprijateljim. (9 – 12 godina), ...rekla bi im da je to stvarno zanimljivo i da se može puno toga naučiti, da se ide na puno raznih izleta i da se tam upozna puno ljudi, kako iz cijele Hrvatske, tako iz svijeta. (10 – 14 godina), ...da budu upoznali puno novih i zanimljivih ljudi...naučili se ponašati u prirodi, živjeti, naći hranu... (11 – 17 godina)*“. Odrasli ispitanici, izviđači koji su godinama dio organizacije potiču sve ljude da se učlane, naravno s naznakom da nikad nije kasno postati izviđač. Za sve uzraste postoji dovoljno zanimljivog materijala i sadržaja. „stari izviđači“ rekli su: „*Pa zato, evo, jer iskustva su samo pozitivna i stvari koje se događaju u izviđačima su samo lijepe stvari. (1 – 41 godina), Zato što je to najljepše iskustvo, zato što je to svijet u kojem ćete steći puno prijatelja, naučiti puno novih vještina i, uhm, živjeti na jedan jako lijep način s puno ljubavi i prijateljstva. (2 – 33 godine), Članovi izviđačke organizacije trebali bi biti jer te izviđačka organizacija priprema za život, izgrađuje te u bolju osobu, daje ti prelijepa i korisna životna iskustva, druženja, prijatelje, znanja... (3 – 40 godina), Zbog svega navedenog, zbog druženja, zbog iskustva, prijateljstva, zbog, uhm, znači samih tih novih, uhm, uvijek se nauči nešto novo, zbog organizacije, zbog djece koja su nama tu prisutna i u našem susjedstvu da ih uključimo i to je to. (4 – 33 godine), Zbog toga što izviđači pružaju odgojno-obrazovne komponente, izgradnju osobnosti te poštovanje. (5 – 27 godina)*“.

Na samom kraju, pitali smo odrasle izviđače što bi oni poručili mladima koji su dio izviđačke organizacije.

„*Da uživaju, što više uživaju. (1 – 41 godina)*

„*Pa, da smo najbolji! (2 – 33 godine)*

„*Budite izviđači, uživajte u organizaciji, doprinesite organizaciji i društvu, a time najviše radite na sebi. (3 – 40 godina)*

„Mladim izviđačima, da što više sudjeluju na aktivnostima, da dovedu svoje prijatelje i da, svakako, znači razmjenjuju svoja izviđačka iskustva i stečena prijateljstva.“ (4 – 33 godine)

„Da je dobar izviđač i dobar čovjek. :)“ (5 – 27 godina)

6. Zaključak

Cilj ovog rada bio je ukazati na dobrobit koju donosi sudjelovanje i volontiranje u izviđačkoj organizaciji te uvidjeti eventualne promjene u izviđačkom svijetu i to proučavanjem literature te provođenjem intervjua sa djecom i odraslima koji su ujedno i članovi izviđačke organizacije. Proučavanjem fenomena slobodnog vremena, lako je uočiti da u današnje vrijeme mladi ne znaju na adekvatan način iskoristiti svoje slobodno vrijeme pa se često nalaze u vrtlogu medija i neproduktivnih opuštanja u kafićima itd. Iz tog je razloga proučavana izviđačka organizacija, odnosno skautizam kao djelatnost koja ima odgojno-obrazovnu narav i nudi kvalitetne aktivnosti za ispunjavanje slobodnog vremena.

Provođenjem 11 intervjua sa članovima izviđačke organizacije, izveden je zaključak da skautska organizacija svojim odgojno-obrazovnim aspektom rada i korištenjem izviđačke metode uvelike utječe na razvoj pojedinca. Prema odgovorima ispitanika, izviđaštvo im je donijelo samo lijepa i pozitivna iskustva te im je pomoglo u izgradnji osobnosti, ali i uvelike poboljšalo funkcioniranje u profesionalnom životu. Osim toga, prikazana je uloga koju izviđači imaju u svojoj zajednici te dobrobit koju za zajednicu ostvaruju. Što se tiče promjena u izviđačkoj organizaciji, naglašeno je praćenje moderne tehnologije, veća povezanost i suradnja izviđača te bolja prepoznatljivost na razini države. Postoji velika potreba za priznanjem u izviđačkom svijetu jer istražujući izviđačku organizaciju unutar fenomena slobodnog vremena, itekako je potrebno, vrijedno i korisno pridati im što veću pažnju. Izviđački pokret je pokret za život koji izgrađuje osobu u cijelosti i pomaže kod ostvarenja potpunog potencijala pojedinca. Ovaj rad je mali doprinos skautskoj organizaciji i istraživanju toga područja. Potrebno je daleko više istraživanja te istraživanja koja obuhvaćaju više sudionika da bi se mogla naglasiti važnost ove inicijative. No, neka ovaj rad bude poticaj za to.

Sažetak

Ovaj rad bavi se tematikom slobodnog vremena te skautizma kao dobro organizirane odgojno-obrazovne izvaninstitucionalne organizacije za djecu i mlade. U radu se navode pristupi određenju slobodnog vremena, pedagogiji slobodnog vremena, skautizmu te načinu funkciniranja organizacije. Prikazuju se recentna istraživanja slobodnog vremena u Hrvatskoj. Cilj istraživanja koje se prikazuje je ukazati na dobrobit koju donosi sudjelovanje i volontiranje u izviđačkoj organizaciji te uvidjeti eventualne promjene u izviđačkom svijetu. Istraživanje je provedeno intervjuiranjem 11 ispitanika (6 maloljetnih i 5 odraslih). Intervjuom se ispitalo iskustvo ispitanika, kakav utjecaj je izviđaštvo imalo na njihov osobni i profesionalni razvoj, kakav utjecaj izviđači imaju na zajednicu te koje su promjene potrebne u izviđačkoj organizaciji.. Ispitanici ukazuju na ljepotu i pozitivnost sudjelovanja u izvičkoj organizaciji, dobrobitit koju izviđaštvo ostvaruje za zajednicu i pojedinca te male promjene praćene modernizacijom svijeta koje su izviđačima potrebne.

Summary

This thesis is about leisure time and Scout organization as well organised educational and non-institutional organisation for children and youth. The thesis includes approaches to the determination of free time, free time pedagogy, scouting and the way the organization functions. Recent research on free time in Croatia is presented. The aim of the research itself is to point out the benefits of participation and volunteering in the Scouting Organization and to discover possible changes in the scouting world. The research was conducted by interviewing 11 respondents (6 underage and 5 adults). The interview examined the respondents' experience, what impact scouting had on their personal and professional development, the impact that scouts have on the community, as well as the changes needed in scout organization. Respondents have pointed out the charms and qualities of participation in the Scout organization, the benefits that scouting brings to communities and individuals, and the minor changes brought by the modernization of the world that scouting needs.

Prilozi

PITANJA ZA INTERVJU

Pitanja za djecu:

Opće informacije

1. Koliko si dugo učlanjen/a u izviđače?

Iskustvo ispitanika

2. Kako bi ti opisao/la izviđački sastanak?
3. Što ti je najljepše raditi na sastancima i izletima?
4. Hoćeš li mi ispričati neko svoje iskustvo, neki zanimljivi događaj, što ste radili, kako si se osjećao/la u tim trenucima?

Utjecaj na razvoj pojedinca

5. Što si sve naučio/la u izviđačima?
6. Što bi sve još želio/la naučiti?
7. Što misliš koje si osobine razvio/la i koje još možeš sudjelovajući na izviđačkim sastancima i drugim aktivnostima?

Utjecaj izviđača na zajednicu

8. Kako izviđači pomažu svome gradu?
9. Što ti misliš, kako bi izviđači još više mogli pomoći svome gradu i sugrađanima, ljudima s kojima žive?

Eventualne promjene

10. Što bi ti htio/la promijeniti u izviđačima?

Zaključak intervjua

11. I za kraj, kako bi potaknuo svoje prijatelje da se uključe u izviđače, što bi im rekao/la?

Pitanja za odrasle:

Opće informacije

12. Koliko ste dugo član izviđačke organizacije te koju funkciju obnašate?
13. Od čega se sastoji Vaš „posao“?

Iskustvo ispitanika

14. Kakva su Vaša izviđačka iskustva?
15. Možete li ispričati neke zanimljive događaje iz djetinjstva vezane za izviđače?
16. Kako biste opisali emotivnu povezanost s ljudima koji su godinama u izviđačkoj organizaciji i s kojima se često vidate?

Utjecaj na profesionalni i osobni razvoj ispitanika

17. Kako Vam je sudjelovanje u skautskoj organizaciji pomoglo u osobnom razvoju?
18. Koje ste vještine razvili tijekom druženja, rada, kroz razne aktivnosti itd.?
19. Kako su Vam izviđači pomogli u profesionalnom razvoju?
20. Kako su Vam pomogla poznanstva koja ste stekli tokom godina u izviđačima?

Utjecaj izviđača na zajednicu

21. Kako izviđači pomažu svojoj zajednici?
22. Kakvu dobrobit izviđači ostvaruju u zajednici i za zajednicu?

Eventualne promjene

23. Mislite li da su možda potrebne neke promjene u „izviđačkom svijetu“?
24. Ako jesu, kakve?
25. Kako biste Vi kao izviđač mogli utjecati na to?

Zaključak intervjua

26. I na kraju, biste li mogli ukratko reći zašto bismo trebali biti članovi skautske organizacije?
27. Što biste poručili mladim izviđačima?

SUGLASNOST RODITELJA ZA ISTRAŽIVANJE

Kratak opis istraživanja

Ovaj intervju dio je istraživanja pedagogije slobodnog vremena i skautizma koje se provodi s ciljem izrade završnog rada (mentorica: prof.dr.sc. Jasminka Ledić), pri Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

Tema istraživanja je pedagogija slobodnog vremena i skautizam. Cilj je uvidjeti dobrobit sudjelovanja u izviđačkim organizacijama te uvidjeti eventualne promjene. Za ovaj intervju vrlo su bitni stavovi članova i volontera izviđačkog pokreta te će se njihovi odgovori koristiti samo u svrhe ovog istraživanja. Od ispitanika se traže iskreni odgovori te će oni biti snimljeni audio uređajem nakon čega će biti transkribirani. Intervju će trajati maksimalno 30 minuta.

Pravo na odbijanje i odustajanje

Ispitanici i roditelji imaju potpuno slobodu odbiti sudjelovanje u istraživanju.

Povjerljivost

Sve informacije podijeljene tokom intervjuja ostaju povjerljive.

AUTORIZACIJA

Pročitao/la sam i razumio/la ovaj informirani pristanak te pristajem da moje dijete sudjeluje u istraživanju.

Voditeljica intervjuja: _____

Potpis roditelja/skrbnika maloljetne osobe: _____

Datum i mjesto: _____

Informirani pristanak potpisan je u jednom primjerku koji pripada voditeljici intervjuja.

SUGLASNOST SUDIONIKA ZA ISTRAŽIVANJE

Kratak opis istraživanja

Ovaj intervju dio je istraživanja pedagogije slobodnog vremena i skautizma koje se provodi s ciljem izrade završnog rada (mentorica: prof.dr.sc. Jasminka Ledić), pri Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

Tema istraživanja je pedagogija slobodnog vremena i skautizam. Cilj je uvidjeti dobrobit sudjelovanja u izviđačkim organizacijama te uvidjeti eventualne promjene. Za ovaj intervju vrlo su bitni stavovi članova i volontera izviđačkog pokreta te će se njihovi odgovori koristiti samo u svrhe ovog istraživanja. Od ispitanika se traže iskreni odgovori te će oni biti snimljeni audio uređajem nakon čega će biti transkribirani. Intervju će trajati maksimalno 45 minuta.

Pravo na odbijanje i odustajanje

Ispitanici imaju potpuno slobodu odbiti sudjelovanje u istraživanju.

Povjerljivost

Sve informacije podijeljene tokom intervjuja ostaju povjerljive.

AUTORIZACIJA

Pročitao/la sam i razumio/la ovaj informirani pristanak te pristajem sudjelovati u istraživanju.

Voditeljica intervjuja: _____

Potpis sudionika: _____

Datum i mjesto: _____

Informirani pristanak potpisan je u jednom primjerku koji pripada voditeljici intervjuja.

Literatura

---

1. Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Jastrebarsko. Naklada slap.
2. Plenković, J. (1997). *Slobodno vrijeme i odgoj*. Zadar. Filozofski fakultet u Zadru.
3. Pranjić, M. (2001). *Pedagogija*. Zagreb. Hrvatski Studiji-Studia Croatica.
4. Previšić, V. (1987). *Izvanastavne aktivnosti i stvaralaštvo*. Zagreb. ŠKOLSKE NOVINE.
5. Todorović, A. (1978). *Metodologija istraživanja slobodnog vremena*. Beograd. Savremena administracija.
6. Savez izviđača Hrvatske (1998). *Temeljne osobine izviđačkog pokreta*. Zagreb. Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva.
7. Mlinarević, V. i Gajger, V. (2010) Slobodno vrijeme mladih – prostor kreativnog djelovanja. *Stručni rad*. Dostupno na:
https://bib.irb.hr/datoteka/505378.Slobodno_vrijeme_mladih.pdf
8. Brkljačić, T., Lipovčan Kaliterna, Lj. i Tadić, M. (2011). Povezanost između osjećaja sreće i nekih aspekata provođenja slobodnog vremena. *Napredak : časopis za pedagoški teoriju i praksu*, 153 (3-4): str. 355-371, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 22. kolovoz 2017.
9. Duda, I. (2005). *U potrazi za blagostanjem: O povijesti dokolice i potrošačkog društva u Hrvatskoj 1950-ih i 1960-ih*. Zagreb. Srednja europa.
10. Polić, R. (2003) Odgoj i dokolica. *Metodički ogleđi : časopis za filozofiju odgoja*, 10 (2), str. 25-37, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 22. kolovoz 2017.
11. Polić, R. i Polić, M. (2009). Vrijeme, slobodno od čega i za što?. *Filozofska istraživanja*, 29 (2), str. 255-270, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 24. kolovoz 2017.
12. Pešorda, S. (2007). Kurikulum povijesti i slobodno vrijeme učenika. *Povijest u nastavi*, 9 (1), str. 37-50, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 23. kolovoz 2017.
13. Bouillet, D. (2008). Slobodno vrijeme zagrebačkih studenata: prilika za hedonizam ili samoostvarenje. *Sociologija i prostor : časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*, 46 (3/4), str. 341-367, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 23. kolovoz 2017.
14. Mlinarević, V., Proroković, M. i Miliša, Z. (2007). Slobodno vrijeme mladih u procesima modernizacije – uspoređba slavonskih gradova i Zadra. *Pedagoška istraživanja*, 4 (1), str. 81-97, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 23. kolovoz 2017.

15. Alić, S. (2009). Masovno slobodni. *Filozofska istraživanja*, 29 (2), str. 271-280, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
16. Badrić, M., Sporiš, G. i Krističević, T. (2015). Razlike u motoričkim sposobnostima učenika prema razini tjelesne aktivnosti u slobodno vrijeme. *Hrvatski športskomedicinski vjesnik*, 30 (2), str. 92-98, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
17. Jagić, S. (2005). Turizam i slobodno vrijeme: mogućnosti i načini provođenja. *Pedagoški istraživanja*, 2 (1), str. 101- 110, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
18. Perović, Milenko, A. (2009). Slobodno vrijeme i sloboda. *Filozofska istraživanja*, 29 (2), str. 245-254, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
19. Pejić Papak, P., Vidulin Orbanić, S. i Rončević, A. (2012). ULOGA ORGANIZIRANIH AKTIVNOSTI U KULTURNOM ŽIVOTU UČENIKA. *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 58 (28), str. 188-202, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
20. Miholić, S.J., Hraski, M. i Juranić, A. (2016). Differences between Urban and Rural Primary School Pupils in Participating in Kinesiology Activities and Spending Leisure Time. *Croatian Journal of Education : Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 18 (1), str. 247-258, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
21. Ovsenik, R., Vidić, D. (2013). ODNOS STARIJIH OSOBA PREMA SLOBODNOM VREMENU. *Media, culture and public relations*, 4 (1), str. 55-60, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
22. Vukić, Valjan, V. (2013). SLOBODNO VRIJEME KAO "PROSTOR" RAZVIJANJA VRIJEDNOSTI U UČENIKA. *Magistra Iadertina*, 8. (1), str. 59-73, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
23. Kovačević, S. (2007). SLOBODNO VRIJEME I RAČUNALNE IGRE. *Školski vjesnik : časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 56 (1-2), str. 49-63, dostupno na www.hrcak.srce.hr,
24. Jagić, S. (2008). Interkulturalizam i turizam: nove dimenzije slobodnog vremena. *Pedagoški istraživanja*, 5 (2), str. 233-245, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.
25. Đuranović, M. i Opić, S. (2016). Aktivnosti učenika u slobodnom vremenu u Sisačko-moslavačkoj županiji (Republika Hrvatska). *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 62 (1), str. 13-23, dostupno na www.hrcak.srce.hr, pristupljeno 8.9.2017.

26. ScoutPark (2017), Web Hrvatskih Izviđača, <http://scoutpark.net/pages/o-sih-u/>, pristupljeno 8.9.2017.
27. Scout (2017) Savez Izviđača Hrvatske <http://scouts.hr/o-wosm-u/>, pristupljeno 8.9.2017.
28. World Association of Girl Guides and Girl Scouts (2017).
https://www.waggs.org/en/about-us/our-partners/partner_organisations/world-organization-scout-movement-wosm/, pristupljeno 7.9.2017.
29. Scouts (2017). <https://www.scout.org/node/82>, pristupljeno 8.9.2017.
30. Wikipedia The Free Encyclopedia (2017).
https://en.wikipedia.org/wiki/World_Organization_of_the_Scout_Movement
31. OI Ludbreg (2017). <http://www.oi-ludbreg.hr/o-izvidjackoj-organizaciji/izvidjacki-zavjet-i-zakoni.html>
32. IPI (2017). Izviđački Put Izazova, <http://ipi.scouts.hr/index.php/program>, pristupljeno 8.9.2017.
33. Rječnik (2017). Rječnik stranih riječi, <http://onlinerjecnik.com/rjecnik/strane-rijeci/skaut>